

Mei 2023

Fusie-effectrapportage

Stuurgroep bestaande uit bestuurders van Stichting voor Protestants Christelijke Primair Onderwijs Vechtstreek + Venen en stichting Katholiek Primair Onderwijs Sint Antonius

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf.....	4
Inleiding	4
Fusie-effectenrapportage	4
1. Beoogde fusie.....	5
1.1. Proces van fuseren	5
1.2. Proces tot fusie	5
1.3. Werkwijze	6
1.4. Tijdsbestek	6
2. Motieven.....	8
2.1. Sterker in de regio	8
2.2. Versterken van bijzonder onderwijs in de regio	8
2.3. Toename van volume	9
2.4. Beleidsontwikkeling en implementatie.....	9
2.5. Personeel en werkgeverschap.....	9
3. Alternatieven voor fusie	10
3.1. Doorgaan in huidige situatie.....	10
3.2. Samenwerkingsovereenkomst.....	10
4. Het te bereiken doel van de fusie.....	11
5. Communicatie over de fusie.....	12
5.1. Wijze waarop gemeenschappelijke medezeggenschap is betrokken	12
5.2. Wijze waarop toezichthouders zijn betrokken.....	12
5.3. Wijze waarop medewerkers en ouders zijn betrokken.....	13
5.4. Wijze waarop externe stakeholders zijn betrokken.....	13
6. Gevolgen voor medewerkers, ouders en leerlingen	14
6.1. Positie van en organisatie van rechtspersoon na fusie.....	14
6.2. Gevolgen van de fusie op schoolniveau.....	14
6.3. Gevolgen van de fusie voor de betrokkenheid van personeel, leerlingen en ouders	14
6.4. Gemeenschappelijke medezeggenschap.....	15
6.5. Gevolgen voor de voorzieningen.....	15
6.6. Gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden en het personeelsbeleid	15
7. Effecten van de fusie op keuzevrijheid, diversiteit en bereikbaarheid.....	17
7.1. Effecten van de fusie op de keuzevrijheid	17
7.2. Effecten van de fusie op de diversiteit.....	17
7.3. Effecten van de fusie op de spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio ..	17

8.	Kosten en baten van de fusie.....	18
8.1.	Financiële kosten en baten	18
8.2.	Financiële risico's	18
8.3.	Niet-financiële kosten en baten	19
9.	Evaluatie en implementatie van de fusie	22
10.	Advies gemeenten	23

WOORD VOORAF

Inleiding

De schoolbestuurders van de Stichting voor Protestants Christelijke Primair Onderwijs Vechtstreek + Venen (in het vervolg Vechtstreek + Venen) en Stichting Katholiek Primair Onderwijs Sint Antonius (in het vervolg KPO St. Antonius) hebben onderzoek gedaan naar de gevolgen van een besturenfusie. Het onderzoek, waarvan hier verslag wordt gedaan, was erop gericht om de effecten van fusie in kaart te brengen. Zodat een gewogen besluit kan worden genomen om al dan niet tot deze samenvoeging over te gaan.

Op 16 mei 2022 hebben de bestuurders van beide stichtingen de intentieverklaring tot onderzoek ondertekend. Daarna is dit onderzoek uitgevoerd, gevolgd door het opstellen van het fusierapport. De voorliggende fusie-effectrapportage is een formeel document in de besluitvorming. Als onderlegger voor deze fusie-effectrapportage geldt het uitgebreide onderzoeksrapport naar de besturenfusie tussen de beide stichtingen.

De stuurgroep spreekt nogmaals grote waardering uit voor het vele werk dat is verzet door de werkgroepsleden in het doen van deelonderzoek. Vanuit alle organisatiegeledingen is daarin geparticipeerd en meegewerkt. Ook is tijdens het eerste kwartaal van 2023 veel positieve betrokkenheid getoond vanuit de directeuren, stafdiensten, GMR'en en toezichhouders.

Fusie-effectenrapportage

Dit document bevat de fusie-effectrapportage (FER), zoals bedoeld in hoofdstuk 2, lid 2 van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 11 juli 2017, nr. WJZ/1171880/7226, houdende regels en beleidsregels ten behoeve van de uitvoering van de fusietoets in het onderwijs (Regeling en beleidsregels fusietoets in het onderwijs 2017). Op 20 april 2018 is bekend geworden dat de fusietoets zal worden afgeschaft. De administratieve (lichte) toets blijft van toepassing.

Sinds het invoeren van de nieuwe regeling fusietoets in juli 2017 is het format voor de fusie-effectrapportage precies voorgeschreven en zijn er in het format ook aanwijzingen te vinden over de gewenste inhoud. Het officiële format is gevolgd in deze rapportage.

1. BEOOGDE FUSIE

1.1. Proces van fuseren

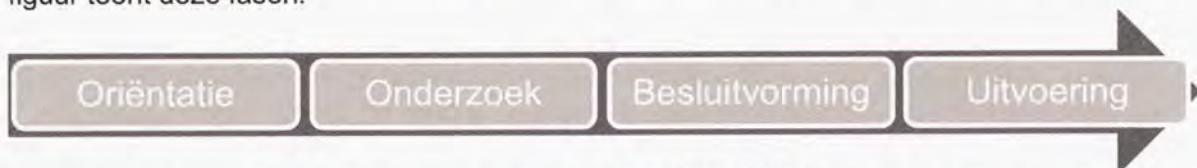
Het initiatief voor het gesprek over mogelijke fusie lag bij de bestuurder van KPO St. Antonius. De stichting heeft in het recente verleden een herstelopdracht van de onderwijsinspectie gehad, ook ten aanzien van het onderwijs. Inmiddels had de organisatie een belangrijke en effectieve professionaliseringsslag gemaakt die ten goede is gekomen aan het onderwijs en de organisatiestructuur. Dat betekende onder meer dat het governance-model veranderde en de personele bezetting op sommige posities wijzigde. Een vervolgstap in de professionalisering en bestendig maken van de organisatie kon niet meer intern worden bewerkstelligd, daarvoor was een externe (fusie)partner nodig.

Van verschillende kandidaten bleef de organisatie Vechtstreek + Venen als meest geschikte en kansrijke kandidaat over. Deze organisatie heeft afgelopen jaren ook werk gemaakt van professionalisering en is daarin vergevorderd. Het staffbureau neemt daarin een belangrijke plaats in. Ook voor deze organisatie geldt dat fusie met een andere regionale speler als mogelijkheid in beeld was. Vanwege de overtuiging dat de omvang van de organisatie nog wel iets zou mogen toenemen om de toekomstbestendigheid beter te borgen.

Beide bestuurders kwamen elkaar in meerdere geledingen tegen, en kenden elkaar dus. Het vertrouwen, wat in een fusietraject van grote betekenis is, werd wederzijds voldoende gevoeld om een oriëntatie naar samenvoeging uit te voeren.

1.2. Proces tot fusie

In het proces richting intensievere samenwerking worden 4 fasen onderscheiden. Onderstaande figuur toont deze fasen:

De eerste gesprekken (die plaatsvonden rond 2021/2022) kunnen worden gezien als de oriëntatiefase. Deze fase is afgesloten met een intentieverklaring (mei 2022, zie bijlage A), waarin betrokken bestuurders hun intenties voor de onderzoeksfase hebben uitgesproken en vastgelegd. Ook is een projectorganisatie (stuurgroep en werkgroepen) ingericht. Rond de zomer van 2022 zijn deze stappen gezet, ter voorbereiding op de onderzoeksfase. De onderzoeksfase is vervolgens in september 2022 gestart met een kick-off-bijeenkomst. Tijdens deze bijeenkomst is door de bestuurders het proces en waarom van de fusie toegelicht, hebben de werkgroepsleden elkaar ontmoet en hun opdrachtomschrijving ontvangen. In de maanden tot februari 2023 hebben de werkgroepen hun rapportage aan de stuurgroep aangeleverd, waar deze verslagen uitvoerig zijn besproken. In de meeste gevallen is de werkgroep daarna met vervolgvragen vanuit de stuurgroep nog eenmaal samengekomen. Dit heeft, in gezamenlijkheid van het werk van de werkgroepen én wat besproken is binnen de stuurgroep, geleid tot het voorliggende FER als eindresultaat.

Centraal in de FER staat de wenselijkheid en de gevolgen van de besturenfusie als vorm van intensieve samenwerking. In een besturenfusie is de samenwerking intensiever dan binnen de federatie en in een personele unie, omdat de graad van binding steviger is. Bij een besturenfusie vallen de personele en financiële verplichtingen samen binnen één rechtspersoon. De besturenfusie stelt de beide stichtingen in staat om op bestuursniveau integraal te kunnen samenwerken (dus niet beperkt tot bepaalde thema's of onderdelen), waarbij zij ook streven naar de voordelen van personele en financiële integratie om hoogwaardig kwalitatief onderwijs te kunnen blijven aanbieden in de regio.

1.3. Werkwijze

Het fusieonderzoek is uitgevoerd door de stuurgroep en vier werkgroepen. Deze werkgroepen hebben, op hun aandachtsgebied, onderzoeksvragen gekregen van de stuurgroep. De werkgroepen zijn aan de slag gegaan en hebben een eindrapportage opgeleverd aan de stuurgroep. Deze werkgroepen hebben zich gericht op de volgende gebieden:

- Identiteit
- Onderwijs
- Personeel & Organisatie
- Financiën & Huisvesting

De werkgroepen hebben op basis van de documenten en beleidsstukken van de beide organisaties de huidige situatie vergeleken. Daar waar nodig hebben de werkgroepen adviezen gegeven en voorstellen gedaan voor de nieuwe organisatie die zou ontstaan na de fusie.

De colleges van burgemeester en wethouders (verder: B&W) in de gemeente Stichtse Vecht, de gemeente Ronde Venen en de gemeente De Bilt worden ten behoeve van de FER gevraagd hun advies te geven over de wenselijkheid van de voorgenomen fusie. Bij de definitieve versie van de FER zal dit advies worden toegevoegd in hoofdstuk 10.

Deze FER zal tezamen met het voorgenomen besluit tot bestuurlijke fusie worden voorgelegd aan de toezichthouders voor goedkeuring en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden van de beide stichtingen ter instemming conform artikel 10 lid 1 onder h van de Wet medezeggenschap op scholen (WMS). Na goedkeuring wordt een fusieaanvraag met deze FER voorgelegd aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

1.4. Tijdsbestek

Besluitvorming - intern	
Haalbaarheidsonderzoek van de besturenfusie, samengevat in eindrapportage	Maart 2023
Opstellen FER.	April 2023
Voorleggen concept FER aan toezichthouders en GMR'en	April 2023
Positieve conclusie over haalbaarheid en wenselijkheid van de besturenfusie door bestuurders	Mei 2023
Het ter goedkeuring voorleggen van het voorgenomen besluit tot besturenfusie alsmede de FER aan de toezichthouders	Juni 2023

Het ter instemming voorleggen van het voorgenomen besluit tot besturenfusie alsmede de FER aan de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden.	Juni 2023
---	-----------

Besluitvorming - extern	Periode
Advies aanvraag bij colleges B&W over de wenselijkheid van de besturenfusie.	Mei 2023
DGO voeren met de vakbonden	Juni 2023
Fusieaanvraag indienen bij DUO	Juni 2023

Na goedkeuring van DUO:

Besluitvorming	Periode
Definitief fusiebesluit en de voorafgaande definitieve goedkeuring van de toezichthouders en instemming van de medezeggenschapsraden.	Juli 2023
Nadere uitwerking en voorbereiding implementatie fusie. In deze periode worden naast het formaliseren van de bestuurlijke overdracht diverse interne regelingen, reglementen en statuten herzien. Tevens zal gestart worden met het harmoniseren van ondersteunende processen.	Vanaf juli 2023

Na goedkeuring door de toezichthouders en de betrokken gemeenteraden:

Besluitvorming	Periode
Formele aanvraagdatum fusie en start implementatie.	1 januari 2024

2. MOTIEVEN

De bestuurlijke fusie tussen beide stichtingen is gebaseerd op de overtuiging dat samen verder optrekken kansrijk is en meerwaarde biedt voor leerlingen en medewerkers. Deze meerwaarde moet wel merkbaar en zo mogelijk meetbaar zijn; de organisaties moeten er echt beter van worden om hun primaire opdracht uit te voeren. Niet iedereen in de organisatie zal in gelijke mate profiteren, maar dat is ook geen voorwaarde. Als het geheel beter en robuuster wordt, dient dat ook degenen die er niet direct merkbaar van profiteren.

2.1. Sterker in de regio

Het onderwijs van de scholen is gebaat bij een goede positie en vertegenwoordiging in de regio ten opzichte van externe partners. Te denken valt vooral aan gemeenten. Vechtstreek + Venen biedt onderwijs aan in 3 verschillende gemeenten. In de gemeente Stichtse Vecht met 11 onderwijslocaties, in de gemeente De Ronde Venen met 4 onderwijslocaties en in de gemeente De Bilt met 1 onderwijslocatie. Er is dus enige onevenwichtigheid in de positie van de organisatie in de verschillende gemeenten. KPO St. Antonius heeft 5 onderwijslocaties in gemeente De Ronde Venen. Door bundeling van deze scholen wordt voor beiden de positie in de gemeente De Ronde Venen aanmerkelijk beter. Sterker: de fusieorganisatie zal daar de grootste onderwijsaanbieder zijn.

Deze positie is niet onbelangrijk, gezien de vele overleggen en onderhandelingen die er plaatsvinden tussen gemeenten en schoolorganisaties. Er is een wederzijdse afhankelijkheid. Door toename van omvang neemt ook de invloedspositie en bestuurskracht toe die ten gunste van het onderwijs binnen eigen organisatie kan worden ingezet.

2.2. Versterken van bijzonder onderwijs in de regio

Door fusie wordt het bijzonder onderwijs in de regio versterkt. Deze meerwaarde is tweeledig. De positie van het onderwijs op basis van specifieke levensovertuiging en perspectief wordt behouden in de regio. Het is daarmee een belangrijke doorontwikkeling van het vanouds verzuilde onderwijssysteem. Binnen de christelijke fusiestichting is ruimte om deze identiteit naar eigen kleur en denominatie vorm te geven, zodat een waardevol boekje van bijzonder onderwijs ontstaat. Die elkaar vinden, versterken en het gesprek blijven voeren over wat christelijk onderwijs inhoudt. De eigenheid van de scholen, ook inzake katholieke of juist protestant-christelijke traditie, blijft dus eveneens zeer goed mogelijk.

Daarnaast wordt het bijzonder onderwijs kwalitatief beter. Door bundeling op bestuurlijk niveau kunnen de scholen ook in de toekomst verbetering en vernieuwing realiseren in het onderwijs. Samenwerking geeft een verdere impuls aan het onderwijs omdat door de fusie mogelijkheden ontstaan voor meer (groei)kansen voor professionals en het uitwisselen van kennis en expertise. Het wiel hoeft niet tweemaal te worden uitgevonden – er is meer omvang om kennis en ervaring te genereren en te delen. Ook ontstaat de gelegenheid om, met name in gemeente De Ronde Venen, een divers onderwijsaanbod aan te bieden. Zo kan het onderwijs beter aansluiten bij de behoefte van de individuele leerling.

2.3. Toename van volume

De omvang van de gehele organisatie zal door fusie toenemen en dit kan als kansrijk worden gezien. Allereerst in het organiseren en bekostigen van de ondersteunende diensten. Vechtstreek + Venen kent momenteel een stafbureau, dit in tegenstelling tot KPO St. Antonius. Fusie betekent voorlopig niet dat de stafdiensten zullen worden uitgebreid, terwijl tegelijkertijd wel meer scholen worden bediend. Toename van volume geeft hier een voordeel dat ook financieel is uit te drukken. Daarbij is het voor de toekomstbestendigheid van deze ondersteuning belangrijk dat de omvang van de organisatie robuust is en blijft.

Toename van volume betekent eveneens dat inkoop, investeringen en andere inkooppakketten voor een groter volume kan worden gedaan.

2.4. Beleidsontwikkeling en implementatie

Door de bestuurlijke fusie ontstaan kansen en mogelijkheden om verder te professionaliseren op verschillende niveaus van de organisatie.

Op schoolniveau komt deze professionaliseringsmogelijkheid in verschillende vormen tot uiting. Door de samenwerking kan een cultuur van deling van expertise en kennis verder ontwikkelen. Hoewel beide organisaties zich al kenmerken door een open en leergierige cultuur en daar de infrastructuur voor hebben (middels de leerteams), is er nu simpelweg een groter geheel van (met name) directeuren om kennis te ontwikkelen en te delen. Ditzelfde geldt voor IB'ers en (in mindere mate) leerkrachten. Niet onbelangrijk is hierbij het gegeven dat Vechtstreek + Venen in de stafdienst medewerkers heeft die deze kennis aanjagen of zelf aanbieden. Ook heeft Vechtstreek + Venen een eigen psycholoog in dienst die op scholen advies en begeleiding biedt.

2.5. Personeel en werkgeverschap

In mindere mate (maar het kan niet onbenoemd blijven) ontstaan er mogelijkwerwijs kansen bij het omgaan met het lerarentekort: aantrekkelijk werkgeverschap en het niet meer 'vissen in elkaars vijver'. Maar ook de mogelijkheid om, altijd in overleg, te kijken naar mobiliteit tussen de scholen. Wanneer de ene school onverhoopt te maken krijgt met een lager leerlingenaantal en dit iets betekent voor de formatie, zijn er wellicht mogelijkheden om (deels) op een van de andere scholen aan de slag te gaan.

Belangrijker is dat binnen een grotere organisatie opleiding en coaching beter kan worden vormgegeven. Samen leren, collegiale intervisie of inkoop van training is gemakkelijker voor een grotere organisatie met meer medewerkers.

Iedere organisatie kent personele risico's die niet helemaal te omzeilen zijn. Met name KPO St. Antonius heeft, als kleinere organisatie zonder stafbureau, een zekere kwetsbaarheid ten aanzien van elementaire functies. Ze kent een grotere afhankelijkheid van externe partijen, terwijl samenvoeging leidt tot meer nabijheid van kennis en expertise van de eigen organisatie.

3. ALTERNATIEVEN VOOR FUSIE

3.1. Doorgaan in huidige situatie

De beide stichtingen zouden kunnen doorgaan in de huidige situatie, beide als zelfstandige stichtingen. Dat betekent dat er weinig tot niets zou veranderen. Beide organisaties houden hun eigen bestuurder, toezichthouder etc.

Echter, toekomstbestendig is dat niet. In het kader van professionalisering en doorgaande ontwikkeling is de zoektocht door de bestuurder van KPO St. Antonius gestart. Doorgaan in de huidige situatie betekent dat de stichting (en dus het onderwijs) binnen afzienbare tijd geremd wordt in haar noodzakelijke ontwikkeling. En zal dan dus uitkomen bij een mogelijke andere fusiepartner.

Datzelfde geldt in wat mindere mate voor Vechtstreek + Venen. Ook voor deze organisatie geldt dat een iets grotere omvang bijdraagt aan goede ondersteunende diensten, en het geheel dus minder kwetsbaar maakt.

3.2. Samenwerkingsovereenkomst

Een lichtere vorm van samenwerken, dus nog geen fusie, zou een samenwerkingsovereenkomst kunnen zijn. Waarbij wordt afgesproken dat bijvoorbeeld de ondersteunende diensten door KPO St. Antonius worden afgenomen bij Vechtstreek + Venen. Dit is nooit een optie geweest omdat samenvoeging van beide organisaties leidt tot de beoogde meerwaarde.

Van alle samenwerkingsmogelijkheden is vanaf het begin duidelijk geweest dat de bestuurlijke fusie het meest kansrijk is om te komen tot een gedegen, niet-vrijblijvende samenwerking waarbij beide stichtingen de meeste voordelen ondervinden.

4. HET TE BEREIKEN DOEL VAN DE FUSIE

Het doel van deze bestuurlijke fusie is om te komen tot één schoolbestuur in de regio dat een breed christelijk (waaronder ook katholiek) onderwijsaanbod in de regio in stand houdt en waar mogelijk versterkt. Met daarbij aandacht voor het karakter en context van de school, ook de dorpsscholen die de stichting rijk zal zijn.

De bestuurlijke fusie biedt voor beide stichtingen de mogelijkheid om met dezelfde of hogere kwaliteit ook op lange termijn invulling te blijven geven aan zowel hun doel als de onderwijskundige visie van de scholen.

5. COMMUNICATIE OVER DE FUSIE

5.1. Wijze waarop gemeenschappelijke medezeggenschap is betrokken

Beide stichtingen hebben een eigen gemeenschappelijke medezeggenschapsraad. Na de besturenfusie worden deze samengevoegd tot één gemeenschappelijke medezeggenschapsraad. Deze raden zijn vroegtijdig betrokken bij de stappen richting de fusie. Via periodieke communicatie zijn de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden op de hoogte gehouden over de ontwikkelingen.

Formele rol medezeggenschap

De GMR heeft instemmingsrecht ten aanzien van een besluit tot fusie van de besturen en de FER die ten behoeve daarvan wordt opgesteld. De GMR ontvangt altijd de FER van de bestuurder. Voordat het bevoegd gezag een besluit neemt over de besturenfusie, dienen de ouders hierover geraadpleegd te worden.

Ook is er een kennismakingsbijeenkomst georganiseerd waar de leden van beide raden elkaar konden ontmoeten en waar gesproken is over de huidige praktijk van medezeggenschap. Daar is de fusie besproken, evenals de gevolgen hiervan voor de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden.

5.2. Wijze waarop toezichthouders zijn betrokken

De leden van de raad van toezicht van Vechtstreek + Venen en de leden van het niet-uitvoerend bestuur van KPO St. Antonius zijn al in een vroeg stadium op de hoogte gebracht van de fusie. Daarna zijn ze geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de besturenfusie en waar nodig is er tussentijds verslag gedaan van de voortgang van het fusieproces.

Formele rol intern toezicht

Intern toezichthouders hebben als primaire verantwoordelijkheid om erop toe te zien of het gevoerde beleid goed is voor de organisatie en voor de regionale samenleving waarvan dit dienend is. Vanuit dit perspectief dient het intern toezicht goedkeuring te geven aan het voorgenomen besluit, de FER en het definitieve besluit tot fusie.

Voor de toezichthouders van beide stichtingen is eveneens een kennismakingsbijeenkomst georganiseerd. Toezichthouders hebben elkaar ontmoet en gesproken over de huidige praktijk (verschillen en overeenkomsten) van toezichthouden. Daar is de fusie besproken en is ook ingegaan op het feit dat de fusie gevolgen heeft voor de inrichting en functioneren van de toekomstige gezamenlijke raad van toezicht.

5.3. Wijze waarop medewerkers en ouders zijn betrokken

Medewerkers en ouders zijn gedurende het proces periodiek via de reguliere informatievoorzieningen en formele brieven door de bestuurders geïnformeerd over de intentie tot besturenfusie en de voortgang van het proces om te komen tot één stichting.

Formele rol van personeel en ouders

Personeel en ouders zijn wettelijk betrokken bij het besluitvormingsproces door hun positie in de medezeggenschapsraad. Ouders zijn tevens betrokken bij de verplichte ouderraadpleging die moet worden georganiseerd.

Ook is er een formele ouderraadpleging georganiseerd waarbij ouders in de gelegenheid zijn geweest om hun mening te laten horen over de voorgenomen fusie.

Personeel is in een later stadium intensiever geïnformeerd met daarbij expliciet aandacht voor vragen die onder hen leven. Via directeuren zijn deze opgehaald en beantwoord, en er is een digitale vraagbaak in het leven geroepen.

5.4. Wijze waarop externe stakeholders zijn betrokken

De gemeenten zijn door de besturen periodiek op de hoogte gehouden van het proces om te komen tot besturenfusie, in het bijzonder de gemeente De Ronde Venen. De colleges van B&W zijn gevraagd om te adviseren over de voorgenomen besturenfusie. Het advies van de gemeenten is in hoofdstuk 10 van deze FER opgenomen.

Formele rol de gemeenten

Het college van B&W dient een advies te geven over de wenselijkheid van de voorgenomen fusie. Dit advies is onderdeel van de FER.

Andere schoolbesturen, het samenwerkingsverband en samenwerkingspartners zijn ook op de hoogte van het fusieonderzoek. Daarnaast hebben de schoolbesturen met diverse dienstverleners formele contracten. Al deze betrokkenen worden na de formele besluitvorming schriftelijk geïnformeerd over de bestuurlijke fusie. In reguliere overleggen zal de fusie eventueel nader worden toegelicht.

6. GEVOLGEN VOOR MEDEWERKERS, OUDERS EN LEERLINGEN

6.1. Positie van en organisatie van rechtspersoon na fusie

Door de fusie ontstaat er een stichting voor katholiek en christelijk onderwijs in deze regio met 21 scholen en een bestuurskantoor. Alle scholen, verspreid over 3 gemeenten, worden zo in staat gesteld om binnen een robuuste organisatie kwalitatief hoogstaand onderwijs te verzorgen voor de meer dan 3 000 leerlingen. Binnen de stichting krijgen de scholen veel ruimte om hun eigen karakter en identiteit vorm te geven, en om verbinding te houden en te zoeken met de lokale context.

Kenmerken van de nieuwe organisatie:

- Het blijft een stichting. Vechtstreek + Venen wordt de overnemende stichting, KPO St. Antonius wordt na overdracht opgeheven;
- Het bestuur wordt strikt gescheiden van het intern toezicht, door het inrichten van een two-tiermodel. Ofwel een organieke en zuivere scheiding in een raad van toezicht;
- Waarbij de raad van toezicht zich concentreert op de toetsing van de kwaliteit van het bestuur, en het bestuur op zijn beurt verantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteit van het onderwijs;
- De bestuurder geeft richting (strategie), ontwikkelt met het stafbureau en het directieteam beleid (om strategie om te zetten in beleidskaders) en stuurt de schoolleiding aan. De schoolleiding, de directeuren, zijn inhoudelijk betrokken bij de totstandkoming van de kaders;
- Het bestaande bestuurskantoor van Vechtstreek + Venen blijft in stand en in gelijke omvang. Alle medewerkers zullen ook de huidige scholen van KPO St. Antonius bedienen. Een aantal specialistische taken worden uitbesteed, zoals de salarisadministratie;
- De schooldirecteuren zijn integraal verantwoordelijk voor hun eigen scholen, werken samen in het directieteam, dragen via leerteams bij aan de ontwikkeling van de organisatie en elkaar en worden betrokken bij organisatie-brede ontwikkelingen;
- Er komt een gezamenlijke gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, die op haar beurt contacten onderhoudt met de medezeggenschapsraden op scholen.

6.2. Gevolgen van de fusie op schoolniveau

Op schoolniveau treden er naar aanleiding van de bestuurlijke fusie geen veranderingen op. Met de fusie wordt juist ingezet op het waarborgen van het zelfstandig kunnen functioneren en de kwaliteit van het aanbod van alle scholen.

6.3. Gevolgen van de fusie voor de betrokkenheid van personeel, leerlingen en ouders

Voor het personeel, ouders en leerlingen zijn er geen gevolgen als het gaat om de betrokkenheid. De huidige inspraakorganen blijven immers bestaan, zoals de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden en de teams.

6.4. Gemeenschappelijke medezeggenschap

Door de fusie ontstaat een nieuwe organisatie, zij het wel in een bestaande rechtspersoon, met veel scholen, waarbij de inrichting van de GMR zorgvuldig wordt vastgesteld en afgestemd. De bestuurder bepaalt samen met de GMR wat het ideale aantal leden van de GMR is, als dat aantal maar minimaal vier is. Een maximum is niet wettelijk vastgelegd. Van belang is dat een GMR waarde hecht aan de mening van de achterban en streeft naar een breed draagvlak. Maar bij een te omvangrijke GMR wordt het lastig om nog effectief te kunnen vergaderen, daarom zullen niet alle scholen direct vertegenwoordigd zijn in de GMR.

Het voorstel is om in de nieuwe situatie naar een GRM-omvang te gaan van tenminste 6 en maximaal 8 personen, waarbij de oudergeleding en personeelsgeleding gelijk verdeeld zijn. In de overgangsfase kan, mede op basis van huidige vacatures en rooster van aftreding, tijdelijk met een grotere omvang (maximaal 10) worden gewerkt.

Over de inrichting en samenwerking van de GMR worden de MR's van de scholen geïnformeerd. Alle scholen hebben op dit moment een medezeggenschapsraad, conform de Wet medezeggenschap op scholen (WMS). De besturenfusie heeft geen directe gevolgen voor deze raden: deze blijven allen voortbestaan.

6.5. Gevolgen voor de voorzieningen

Het aanbod en de bereikbaarheid van voorzieningen en faciliteiten in brede zin veranderen als gevolg van de fusie niet.

6.6. Gevolgen voor de arbeidsvoorwaarden en het personeelsbeleid

Op het gebied van personeel en organisatie zijn geen belemmeringen om bestuurlijk te fuseren. Door krachten te bundelen ontstaan juist kansen en meerwaarde. De gefuseerde stichting zal een aantrekkelijke werkgever zijn voor alle medewerkers en minder kwetsbaar zijn bij uitval. Daarnaast kunnen medewerkers zich ontwikkelen door expertise op te bouwen en deze onderling te delen. Ook zal de werkgelegenheid behouden worden vanwege meer mogelijkheden tot mobiliteit. Tevens worden krachten gebundeld om de uitdaging van het lerarentekort aan te gaan.

Alle personeelsleden van Vechtstreek + Venen behouden de aanstelling bij hun eigen stichting, de medewerkers van KPO St. Antonius worden direct overgedragen naar de ontvangende stichting Vechtstreek + Venen. Dit met behoud van hun huidige arbeidsvoorwaarden. Wettelijk is gegarandeerd dat personeelsleden die op de overdrachtsdatum bij de huidige organisaties in dienst zijn (zowel vast als tijdelijk), op basis van de wet mee overgaan met behoud van hun rechtspositie (functie, salarispectief, diensttijd en dergelijke). Een fusie is geen grond voor beëindiging van het dienstverband. Wel kan het moment van fusie samenvallen met de afloop van tijdelijke dienstverbanden.

Wettelijk gezien betreft de fusie een 'overgang van onderneming'. Aangezien alle rechten en plichten mee overgaan is er dus geen sprake van een nieuw dienstverband. Alleen de naam van de werkgever wijzigt. Juridisch gezien hoeft hier geen nieuwe akte van benoeming voor te komen. Een brief om de werknemers te informeren over hun nieuwe werkgever is voldoende. De oude

akte van benoeming, met alle rechten en plichten behorende bij het dienstverband, wordt overgenomen door de nieuwe werkgever.

Er bestaan tussen de beide stichtingen kleine verschillen op het gebied van personeelsbeleid – maar er zijn vooral erg veel overeenkomsten. Deze heeft de werkgroep Personeel & Organisatie goed in kaart gebracht en zij doen daar ook aanbevelingen voor. In de meeste gevallen kan dit, gelet op de zorgvuldigheid die dit vereist, ook na de fusiedatum gerealiseerd worden. Bij het harmoniseren van het beleid voor beide schoolorganisaties zal waar mogelijk ook ruimte geboden worden voor schoolspecifieke invulling van het beleid.

7. EFFECTEN VAN DE FUSIE OP KEUZEVRIJHEID, DIVERSITEIT EN BEREIKBAARHEID

7.1. Effecten van de fusie op de keuzevrijheid

De besturenfusie heeft geen gevolgen voor de keuzevrijheid van ouders voor het onderwijs van hun kind. Integendeel, de fusieorganisatie maakt zich sterk voor diversiteit binnen de eigen stichting. Scholen hebben de ruimte om mee te kleuren met hun omgeving en context, of pedagogische visie op onderwijs. De besturenfusie is geen reden om scholen te sluiten en heeft geen gevolgen voor de keuzevrijheid van ouders. Hiermee is er ook na de besturenfusie nog steeds een reële keuze om ten aanzien van onderwijsbehoefte te kiezen voor een school.

7.2. Effecten van de fusie op de diversiteit

De besturenfusie tussen een vanouds protestants-christelijke en katholieke onderwijsorganisatie toont aan dat er niet op basis van levensbeschouwing wordt geconcurrerd. Het fusiedoel is expliciet om diversiteit binnen één onderwijsorganisatie te halen, elkaars opvattingen te respecteren, daar ruimte voor te geven en juist van elkaar te leren. Om daarmee ook recht te doen aan de diversiteit die binnen de scholen (en klaslokalen) al lange tijd realiteit is. De huidige pedagogisch-didactische onderwijsconcepten blijven gehandhaafd, evenals de mogelijkheid voor scholen om uiting te geven aan hun katholieke, protestants-christelijk of anderszins christelijke identiteit.

7.3. Effecten van de fusie op de spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio

De fusie heeft geen gevolgen voor de spreiding, bereikbaarheid en daarmee de toegankelijkheid van onderwijsvoorzieningen in de regio.

8. KOSTEN EN BATEN VAN DE FUSIE

8.1. Financiële kosten en baten

Beide stichtingen zijn financieel gezonde organisaties. Hoewel beide organisaties uiteraard verschillen (bijvoorbeeld ook in financiële systemen voor administratie, budgettering en rapportage) lijken ze wat betreft inrichting van processen en onderliggende systemen sterk op elkaar.

Door verschil in waarderingsgrondslagen zijn de kerngetallen niet makkelijk met elkaar te vergelijken. Daarom heeft de werkgroep financiën en bedrijfsvoering wat verdiepend onderzoek gedaan. De rentabiliteit van Vechtstreek + Venen is al jaren positief, voor KPO St. Antonius is deze nul. KPO St. Antonius heeft geïnvesteerd in goed onderwijs en afgelopen jaren effectief beleid gevoerd om kosten en bestedingen beheersbaar te houden, hetgeen zichtbaar is in de resultaten. De liquiditeit van beide stichtingen over de periode 2017-2022 is bovengemiddeld goed.

De solvabiliteit van beide stichtingen over de periode 2017-2022 is eveneens goed, d.w.z. ruimschoots boven de signaleringswaarde. Het weerstandsvermogen van Vechtstreek + Venen beweegt in de periode 2017-2024 tussen de streefwaarden (8-13%) van de stichting. Vanaf 2024 daalt dit kengetal tot 6-7%. Het weerstandsvermogen van KPO St. Antonius is in diezelfde periode zeer goed te noemen. Zonder maatregelen zal het in de nabije toekomst verslechteren. Mede dankzij de fusie kan zonder veel problemen – maar wel met bewuste aanpak – positief worden bijgesteld.

Vechtstreek + Venen heeft een relatief grote bestemmingsreserve privaat waar geen beperking op rust. De private middelen van KPO St. Antonius zijn ondergebracht in stichtingen die geen formele relatie met KPO St. Antonius hebben. Het bestuur kan dus niet over die middelen beschikken. Het vermogen van de overnemende stichting wordt na fusie gevormd door alle aanwezige middelen en goederen. Alle reserves staan ten dienste van alle scholen. Er zijn géén schoolgebonden reserves meer.

De stichtingen gaan administratief verschillend om met groot onderhoud. Vechtstreek + Venen heeft een relatief kleine voorziening groot onderhoud opgesteld conform de overgangsregeling. KPO St. Antonius is in 2020 overgegaan op de componentenmethode en activeert investeringen in groot onderhoud sinds dat jaar.

8.2. Financiële risico's

Uit het onderzoek van de werkgroep blijken er geen onoverkomelijke financiële risico's naar voren te komen. Vooral niet direct gerelateerd aan de fusie. Bestuurlijke fusie geeft juist voor beide stichtingen kans om zich financieel meer te versterken.

Onvoorziene daling van het leerlingaantal blijft voor schoolorganisaties altijd een risico, ongeacht de fusie. Maar kan wel als financiële risico worden benoemd, hoewel de prognoses dat niet uitwijzen.

De fusiestichting kent een aantal kleine scholen. Deze zijn, vooral scholen zonder brin-nummer, kostbaar om in stand te houden. In hoeverre dat op de langere termijn houdbaar is, zal onder andere afhangen van het groeiperspectief van de betreffende scholen, het beleid van de stichting en de financiële haalbaarheid.

Voor sommige locaties is in de meerjarenbegroting met beperkte investeringen rekening gehouden. Meestal omdat vervangende nieuwbouw in de planning zit. Als die nieuwbouw later dan gepland wordt gerealiseerd zal dat leiden tot hogere investeringen in onderhoud om de betreffende locaties draaiende te houden. Voor Vechtstreek + Venen geldt bovendien dat de voorziening voor groot onderhoud aan de lage kant is waardoor investeringen zorgvuldig(er) gepland moeten worden en tegenvallers slechts beperkt kunnen worden opgevangen

Zoals gezegd is de conclusie van stuurgroep en werkgroep dat juist door een bundeling van krachten de stichting minder kwetsbaar is op financieel gebied. Er ontstaat door fusie namelijk gelegenheid voor kostenvermindering (voornamelijk vanwege ontbreken van externe inhuur). De stuurgroep adviseert dan ook de organisatie na fusie, op basis van een vast te stellen risicoprofiel, vast te stellen wat het minimaal benodigde weerstandsvermogen moet zijn en op basis daarvan verantwoord vermogensbeleid te ontwikkelen waarbij eventueel bovenmatig vermogen kan worden geïnvesteerd in het verbeteren van de onderwijsontwikkeling, onderwijskwaliteiten of onderwijshuisvesting.

8.3. Niet-financiële kosten en baten

Op het gebied van **onderwijs** is er meer dan voldoende basis om samen te gaan. Veel wordt onderling herkend en er is een gemeenschappelijke visie op onderwijs. Belangrijk daarin is de vrijheid voor scholen om hun eigen karakter te hebben. Fusie geeft gelegenheid om te professionaliseren en samen te leren. Er is werk te doen om systemen op elkaar in te richten, daarvoor wordt een werkgroep ingericht.

Kansen	Laag	Midden	Hoog
Ruimte voor scholen voor aanbieden en ontwikkelen van eigen onderwijs			x
Delen van kennis en leren van elkaar		x	
Professionaliseren van kwaliteitscultuur en systemen			x
Kwaliteit van onderwijs borgen		x	

Risico's	Laag	Midden	Hoog
Personele schaarste		x	

Accentverschillen in onderwijsbenadering tussen organisaties	x		
Verschillende kwaliteitssystemen	x		

Op het gebied van **governance** en **organisatie** zijn evenmin bezwaren aangetroffen. De sturingsfilosofie van beide organisaties kan gemakkelijk in elkaar geschoven worden. Het governancemodel is nu verschillend, maar zal worden aangepast. Zowel de toezichthouders als de GMR gaan, via een transitieperiode, naar een nieuwe samenstelling die past bij de samengevoegde organisatie.

Kansen	Laag	Midden	Hoog
Ruimte voor scholen en directeuren voor eigen koers (binnen de kaders van de stichting)			x
Professionalisering van het management		x	
Efficiëntere inrichting van de organisatie		x	
Samen staan we sterker in de regio			x
Versterking van medezeggenschap		x	
Doorontwikkeling van eigen sturingsfilosofie			x

Risico's	Laag	Midden	Hoog
Verlies van identiteit	x		
Passendheid rechtspersoon	x		
Samensmelten van de verschillende 'culturen' en systemen		x	
Aansluiting sturingsfilosofie	x		
Bestuurlijke kwetsbaarheid	x		

Op het gebied van **personeel** en **organisatie** levert het geen noemenswaardige nadelen op. Sterker: voor personeel ontstaat een sterke ondersteuning, mogelijkheid om te ontwikkelen, meer baanzekerheid en kansen om te specialiseren. Daarbij wordt de organisatie mogelijk minder kwetsbaar.

Kansen	Laag	Midden	Hoog
Verminderen risico's lerarentekort		x	
Behoud werkgelegenheid (d.m.v. mobiliteit)			x
Verminderen risico's t.a.v. vervanging bij ziekte		x	
Aantrekkelijk werkgeverschap			x

Verdere professionalisering van en kennisuitwisseling tussen personeelsleden			X
--	--	--	---

Risico's	Laag	Midden	Hoog
Mobiliteit realiseren (op basis van vrijwilligheid)		X	
Lopende ziekte- en verzuimdossiers	X		

9. EVALUATIE EN IMPLEMENTATIE VAN DE FUSIE

Het samengaan van de stichtingen moet worden geëvalueerd en begeleid. Overgaan naar de nieuwe situatie betekent een verandering. Het vergt tijd en aandacht om te wennen aan de nieuwe structuren, mensen, rollen, verantwoordelijkheden en taken.

Daarom heeft de stuurgroep besloten om, voorafgaand aan de fusiedatum van 1 januari 2024, ná de formele besluitvorming langzaam maar zeker de organisaties te laten wennen. Vanaf eind 2022 zijn er al verschillende kennismakingen geweest (tussen GMR'en, toezichthouders en directeuren) en ook gezamenlijke projecten opgestart. Dit wordt gecontinueerd en na augustus 2023 geïntensiveerd om zo organisch naar elkaar toe te groeien.

Het is eveneens belangrijk om op vaste momenten het proces en mogelijke gevolgen te evalueren. Wordt nog steeds het goede gedaan? Is er sprake van een gezond tempo van integratie? Dat geldt voor de gehele organisatie, stafbureau, raad van toezicht, schooldirecteuren en indien gewenst de medewerkers. Zo kan het zijn dat de organisatie vlak na de fusiedatum een andere behoefte heeft dan wanneer al een tijdje in deze vorm wordt gewerkt. Dan is bijsturing nodig.

De stuurgroep stelt voor om eens per 6 maanden te evalueren, te starten met 1 januari 2024.

10. ADVIES GEMEENTEN

De gemeenten worden per brief geïnformeerd over het voorgenomen fusiebesluit. De schoolbestuurders zijn in afwachting van het advies van het college van B en W en zullen dit later toevoegen.

BIJLAGE A

Intentieverklaring

De besturen van

- Stichting Katholiek Primair Onderwijs Sint Antonius te Vinkeveen
- Stichting voor Protestants Christelijk Primair Onderwijs Vechtstreek en Venen te Breukelen

Overwegende dat:

- er reeds een oriënterende verkenning is gedaan tussen de besturen en onder de verschillende geledingen van de stichtingen naar motieven en draagvlak voor verdergaande bestuurlijke samenwerking,
- er door samenwerking (extra) voorwaarden en mogelijkheden worden gecreëerd om de positionering en de kwaliteit van de scholen en het christelijk onderwijs voor alle kinderen in de regio voor de langere termijn te borgen en te verbeteren;
- er in gezamenlijkheid kan worden ingespeeld op ontwikkelingen als wijzigingen in wetgeving, de veranderende rol van de lokale overheid, deregulering en daarmee samenhangende autonomievergroting voor schoolbesturen,
- de stichtingen ook menen door samenwerking een meer robuuste en weerbare organisatie te kunnen creëren in een tijd waarin van het onderwijs veel gevraagd wordt,
- de oriënterende verkenning heeft geresulteerd in een bevestiging van het positieve beeld en het noodzakelijke draagvlak aangaande de verdergaande bestuurlijke samenwerking bij de besturen van de stichtingen.

Spreken uit dat:

- de gezamenlijke intentie bestaat om te komen tot verdergaande samenwerking tussen de twee besturen (en de hieronder ressorterende scholen), eventueel resulterend in een bestuurlijke fusie,
- de samenwerking te realiseren na een zorgvuldig onderzoeks- en besluitvormingstraject, waarbij teams, toezichhouders, gemeenschappelijke medezeggenschapsraden en overige betrokkenen gedurende het gehele traject meegenomen worden en waarin duidelijk wordt gemaakt welke gevolgen de samenwerking met zich meebrengt.

Ter uitvoering van deze intentie als volgt te besluiten:

- het onderzoek naar intensivering van samenwerking te starten,
- een stuurgroep in te stellen, bestaande uit vertegenwoordiging vanuit beide besturen en een extern adviseur, die als procesbegeleider optreedt en tevens (technisch) voorzitter van de stuurgroep is.

- deze stuurgroep te belasten met de taak onderzoek te doen naar de wijze waarop intensivering van de samenwerking gerealiseerd kan worden. Daarnaast bewaakt de stuurgroep het afgesproken tijdpad,
- dit onderzoek doelmatig vorm te geven, zoekend naar de effecten en gevolgen van deze geïntensiveerde samenwerking door het instellen van werkgroepen ressorterend onder de stuurgroep, namelijk:
 - Identiteit
 - Onderwijs
 - Personeel en Organisatie
 - Financiën en Huisvesting,
- de kosten die gepaard gaan bij het onderzoek evenredig te delen,
- dat wordt gestreefd naar besluitvorming in het eerste kwartaal van 2023. Mocht deze periode niet worden gehaald, dan treden de besturen met elkaar in overleg over een nieuwe streefdatum.
- dat deze intentieverklaring eerst kracht van werking krijgt nadat de betrokken besturen hebben ingestemd met de intentie en het voorgenomen onderzoek én de medezeggenschapsraden hun zienswijze hebben gegeven.

Voorliggende intentieverklaring legt de intentie van de betrokken besturen vast tot het doen van een zorgvuldig onderzoek naar mogelijkheden voor verdergaande samenwerking. Op basis van het onderzoek kan worden overgaan tot besluitvorming over al dan niet realiseren van deze samenwerking én in welke vorm. Voorliggende verklaring bindt betrokken besturen aan deze onderzoeks- en besluitvormingsfase maar is niet bindend voor het aangaan van de verdergaande samenwerking. Indien in de besluitvormingsfase (onverhoopt) geen consensus wordt bereikt, zal de voorliggende intentieverklaring worden ontbonden.

Aldus opgemaakt te Woerden, 16 mei 2022

Aldus getekend te <locatie>, <datum>

Namens Stichting Katholiek Primair Onderwijs Sint Antonius te Vinkeveen

Marla van Berge Henegouwen
Directeur-bestuurder

.....

Namens Stichting voor Protestants Christelijk Primair Onderwijs Vechtstreek en Venen te Breukelen
Heb Huibers
Voorzitter college van bestuur

.....

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Leidraad voor advisering bij fusievoornemens in het onderwijs door de gemeenten

1. Inleiding

De wens de menselijke maat in het onderwijs te behouden is uitgewerkt in de Wet Fusietoets in het onderwijs. Daarbij staan de elementen legitimatie van het fusieproces en keuzevrijheid van ouders en leerlingen centraal. Schaalvergroting door fusie kan leiden tot een toename van de afstand tussen bestuur en belanghebbenden en een afname van een gevarieerd onderwijsaanbod. Met de invoering van de Wet is voorgeschreven dat schoolbesturen eerst instemming moeten krijgen van de betrokken medezeggenschapsraden voordat ze tot een fusie kunnen overgaan. Een schoolbestuur doet dit door een fusie-effectrapportage (FER) ter goedkeuring voor te leggen aan de medezeggenschapsraad. De inhoud van deze FER bestaat uit negen voorgeschreven vragen, het model treft u als bijlage aan ter informatie, die door het bestuur moeten worden beantwoord. Één van die vragen gaat over het oordeel van het college van burgemeester en wethouders de wenselijkheid van de voorgenomen fusie. Dit is waarvoor een advies van de betrokken gemeenten van belang is. Door het advies van het college, dat onderdeel uitmaakt van de FER, kan de medezeggenschapsraad kennis nemen van het oordeel van de gemeente over de lokale impact van de voorgenomen fusie, ook op langere termijn.

De Wet regelt ook dat schoolbesturen goedkeuring nodig hebben van de minister voor het samenvoegen van scholen (*een institutionele fusie*) en het overdragen van het bestuur van een school naar een ander schoolbestuur (*de bestuurlijke fusie*)¹. Alleen voor het *primair onderwijs* bestaat hier een uitzondering op: wanneer de fusieschool minder dan 500 leerlingen krijgt of een schoolbestuur ontstaat met minder dan tien scholen, is de goedkeuring door de minister niet nodig. Wel dient het schoolbestuur de FER op te stellen, inclusief het advies van het college. Dus in *alle* gevallen² waarin schoolbesturen voornemens zijn om het bestuur van een school over te dragen of over te gaan tot het samenvoegen van scholen hebben de besturen eerst het advies van het College van burgemeester en wethouders nodig.

2. Advies van het College van burgemeester en wethouders

Het advies van het College van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeente of gemeenten is dus een belangrijk onderdeel van de FER. Het advies is primair gericht tot de medezeggenschap en het schoolbestuur, ten behoeve van zorgvuldige besluitvorming. In dit advies moet het college ingaan op de wenselijkheid van de voorgenomen fusie. Niet alleen worden de medezeggenschapsorganen met het advies zo volledig mogelijk geïnformeerd voordat zij met de fusie instemmen, het advies heeft ook een belangrijke rol bij het besluitvormingsproces van de betrokken besturen om te fuseren. Het advies gaat immers in op andere belangen (zie kaders) dan de belangen van bijvoorbeeld ouders, leerlingen en de schoolbesturen die zelf direct bij besluitvorming zijn betrokken. De meest voor de hand liggende procedure is dat de FER pas wordt aangeboden aan de medezeggenschapsraad op het moment dat hieraan het advies van het college is toegevoegd en dit bij voorkeur met een reactie van het schoolbestuur hierop. Alleen in deze fase kan het advies voldoende worden betrokken bij het besluitvormingsproces.

¹ De term fusie wordt dus in de onderwijswet anders uitgelegd dan in het Burgerlijk Wetboek en het regulier taalgebruik.

² Dit met uitzondering van fusies in de mbo-sector. De FER is op een vergelijkbare manier geregeld in die sectorwet. Een advies van het College van burgemeester en wethouders is voor deze sector echter geen voorgeschreven onderdeel van de FER.

3. Drie aspecten op grond van de wet die de gemeente kan wegen bij zijn advies

Uit de parlementaire geschiedenis van de Wet fusietoets blijkt dat drie aspecten van belang zijn om nader te belichten in het advies van het college van burgemeester en wethouders over een voorgenomen fusie.

1. De maatschappelijke impact van de voorgenomen fusie. De gemeente kan hierbij meewegen:
 - i. de spreiding en bereikbaarheid van voorzieningen;
 - ii. overwegingen voor wat betreft huisvesting;
 - iii. consequenties voor de lokale educatieve agenda en het lokaal educatief overleg, maar ook
 - iv. het effect van het verplaatsen of verdwijnen van de school of het bestuurskantoor van het schoolbestuur, bijvoorbeeld het effect op de werkgelegenheid.
2. Consequenties van de voorgenomen fusie voor de keuzemogelijkheden, in het bijzonder voor een reëel alternatief in de gemeente of relevant groter voedingsgebied. Hierbij kan in worden gegaan op lokale geografische maar ook demografische omstandigheden. Niet alleen de keuzemogelijkheden van ouders en leerlingen maar ook die van de "afnemers" zijn relevant, bijvoorbeeld de keuzemogelijkheden voor bedrijven die stageplekken bieden.
3. Consequenties voor het openbaar onderwijs in het licht van de aspecten hiervoor en vanuit de verantwoordelijkheid van de gemeente om voldoende openbaar onderwijs aan te bieden.

4. Andere aspecten die kunnen meewegen

Ook andere overwegingen kunnen onderdeel uitmaken van het advies van het college. Dit zijn overwegingen die niet direct uit de wet worden afgeleid, maar die kunnen bijdragen aan het zorgvuldige besluitvormingsproces van de schoolbesturen. Deze aspecten kunnen zijn:

4. De effecten van de voorgenomen fusie in het perspectief van regionale planvorming, bijvoorbeeld om de negatieve gevolgen van demografische ontwikkelingen (ook wel krimp) tegen te gaan.
5. Consequenties van de voorgenomen fusie voor de (bestuurlijke)verhoudingen tussen onderwijsaanbieders in de gemeente of relevant groter voedingsgebied. Hierbij kan in het bijzonder worden ingegaan op de balans in belangrijke (bestuurlijke) overleggremia binnen die gemeente(n).
6. Het externe draagvlak voor de voorgenomen fusie; is er naar het oordeel van de gemeente voldoende gedaan om dit draagvlak te organiseren, onderscheidenlijk te onderbouwen bij belangrijke stakeholders van de school of het schoolbestuur? Denk bijvoorbeeld aan het draagvlak bij de aan de school verbonden buitenschoolse opvang, regionale zorginstellingen, een ambulante dienst of andere onderwijs-aanbieders.
7. De historische context waarbinnen het betreffende onderwijs tot stand kwam in de gemeente kan een bijzonder inzicht geven in de motieven voor een voorgenomen fusie. Zo is het bijvoorbeeld denkbaar dat door een plaatselijk bestuur een bijzondere of openbare school is gesticht, terwijl het draagvlak voor de school inmiddels is verdwenen of is toegenomen. Dit kan consequenties hebben voor de voorspellingen over de continuïteit van de school.

5. Een onderbouwd advies

Wanneer het advies wordt aangeboden aan de schoolbesturen is het van belang ook de onderbouwing van dit advies met de betreffende besturen te delen. De rol van het advies van de gemeente is immers niet beperkt tot enkel een positief, negatief of neutraal oordeel. In het advies kan de gemeente nader ingaan op aandachtspunten bij of (rand)voorwaarden voor een positief advies. Alleen wanneer de betrokken schoolbesturen en medezeggenschapsorganen kennis kunnen nemen van de onderbouwing van het advies kan dit echt bijdragen aan het besluitvormingsproces.

6. Oordeel

Het College van burgemeester en wethouders zal na een inhoudelijke belangenafweging behoefte hebben ook een oordeel aan het advies te verbinden. Graag geven we op dit punt in overweging om behalve een positief of negatief advies ook een neutraal advies te overwegen. Wanneer het advies onderbouwd is als hierboven omschreven dient het al zijn belangrijkste doel; een advies voor aanvragers over de lokale impact van de fusie ook op wat langere termijn. Vanuit het belang van de aanvragers, dat van de ouders en het belang van dat het personeel heeft, zal de lokale impact mogelijk onderbelicht blijven of onderschat; zeker op een wat langere termijn. Wanneer de overwegingen een positief noch negatief oordeel vanuit de gemeente kunnen dragen, kan de onderbouwing in ieder geval bijdrage aan de besluitvorming van schoolbestuur en medezeggenschap.

7. informatie

Mocht u naar aanleiding van voorgaande nog vragen hebben kijk dan op www.cfto.nl of www.vng.nl of neem contact op met de VNG (informatiecentrum@vng.nl) of de CFTO (info@cfto.nl) per e-mail. Ook telefonisch zijn wij uiteraard bereikbaar (VNG: 0703738020 en CFTO: 0703765976).